

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

4 октомври 2012 година *

„Неизпълнение на задължения от държава членка — Гражданство на Съюза — Право на движение и пребиваване — Членове 20 ДФЕС и 21 ДФЕС — Дискриминация, основана на гражданство — Член 18 ДФЕС — Директива 2004/38/ЕО — Член 24 — Дерогиране — Обхват — Държава членка, в която право на намаление на цените за превоз имат само студентите, чиито родители получават семейни помощи в тази държава“

По дело C-75/11

с предмет иск за установяване на неизпълнение на задължения от държава членка, предявен на основание член 258 ДФЕС на 21 февруари 2011 г.,

Европейска комисия, за която се явяват г-н V. Kreuschitz и г-н Д. Русанов, в качеството на представители, със съдебен адрес в Люксембург,

ищец,

срещу

Република Австрия, за която се явяват г-жа С. Pesendorfer и г-н М. Fruhmann, в качеството на представители, със съдебен адрес в Люксембург,

ответник,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-н J.N. Cunha Rodrigues, председател на състав, г-н U. Lohmus, г-н A. Rosas, г-н A. Ó Caoimh (докладчик) и г-н C. G. Fernlund, съдии,

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,

секретар: г-н A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 6 септември 2012 г.,

постанови настоящото

* Език на производството: немски.

Решение

- 1 С исковата молба Комисията моли Съда да установи, че като по принцип е предвидила намаление на цените за превоз само за студентите, чиито родители получават австрийски семейни помощи, Република Австрия не е изпълнила задълженията си по член 18 ДФЕС във връзка с членове 20 ДФЕС и 21 ДФЕС, както и по член 24 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент (ЕИО) № 1408/71

- 2 Член 1, буква ф), подточка i) от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, в изменената му и актуализирана редакция съгласно Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 г. (ОВ L 28, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 4, стр. 35 и поправка в ОВ L 32, 6.2.2008 г., стр. 31), изменен с Регламент (ЕО) № 592/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. (ОВ L 177, стр. 1, наричан по-нататък „Регламент № 1408/71“), определя семейните обезщетения като „всички парични обезщетения и обезщетения в натура, които са предназначени за посрещане на семейни разходи съгласно законодателството, предвидено в член 4, параграф 1, буква з) [от този регламент]“.
- 3 Съгласно член 4, параграф 1, буква з) от Регламент № 1408/71 последният се прилага за цялото законодателство, което се отнася до свързаните със семейните обезщетения клонове на социалното осигуряване.
- 4 Съгласно член 13, параграф 1, първо изречение от Регламент № 1408/71, доколкото в членове 14в и 14е не е предвидено друго, лицата, за които се прилага този регламент, са подчинени на законодателството само на една-единствена държава членка.

Директива 2004/38

- 5 Съображения 1 и 10 от Директива 2004/38 гласят:

„(1) Гражданството на Съюза дава на всеки гражданин на Съюза основно и индивидуално право да се движи и пребивава свободно на територията на държавите членки при съблюдаване на постановените в Договора [за ЕО] ограничения и условия и на мерките, взети за прилагането му.

[...]

(10) Лица, които упражняват правото си на пребиваване, не следва да се превръщат в неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка по време на първоначалния период на пребиваване. Поради това правото на пребиваване за гражданите на Съюза и членовете на техните семейства за период по-дълъг от три месеца следва да подлежи на определени условия“.

6 Член 3, параграф 1 от тази директива предвижда, че тя се прилага за всички граждани на Съюза, които се движат или пребивават в държава членка, различна от тази, на която са граждани.

7 Член 7, параграф 1 от Директивата гласи:

„Всички граждани на Съюза имат право да пребивават на територията на друга държава членка за срок, по-дълъг от три месеца, ако те:

[...]

в)

— са записани в частно или държавно учебно заведение, акредитирано или финансирано от приемащата държава членка въз основа на нейното законодателство или административна практика, с основната цел да преминат курс на обучение, включително професионално обучение, и

— притежават пълно здравно застрахователно покритие в приемащата държава членка и убедят съответните национални власти, посредством декларация или други равностойни средства, избрани от тях, че притежават достатъчни финансови средства за себе си и за членовете на семейството си, с цел да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето си на пребиваване [...]“.

8 Член 24 от Директива 2004/38 е озаглавен „Еднакво третиране“ и гласи:

„1. При спазване на конкретните разпоредби, изрично предвидени в Договора и вторичното законодателство, всички граждани на Съюза, които пребивават въз основа на настоящата директива на територията на приемащата държава членка, се ползват с третиране, еднакво с третирането на гражданите на тази държава членка в рамките на обхвата на приложение на Договора. Това право се разпростира и включва членовете на семейството, които не са граждани на държава членка и които имат право на пребиваване или постоянно пребиваване.

2. Чрез дерогация от параграф 1 приемащата държава членка не се задължава да предостави право на социално подпомагане през първите три месеца на пребиваване или при необходимост, по-дългия срок, регламентиран в член 14, параграф 4, буква б), нито се задължава преди придобиването на право на постоянно пребиваване да отпуска финансова помощ за издръжка за обучение, включително и за професионално обучение, състояща се от безвъзмездна помощ или студентски заеми за лица, различни от работници или самостоятелно заети лица, лица, които запазват такъв статус и членове на техните семейства“.

Австрийското право

9 В Австрия студентските намаления на цените за превоз не са нормативно уредени на федерално равнище.

- 10 Според представените на Съда данни на студентите се отпускат семестриални карти на намалени цени въз основа на договори за финансиране, сключени от Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie (Федерално министерство на транспорта, иновациите и технологиите), органите на местната власт и съответните транспортни предприятия. Договорите не само уреждат цените, размера на намалението и финансовото участие на федералното правителство, но и определят кръга на лицата, които имат право на тези намаления.
- 11 Освен това от преписката по делото следва, че в някои провинции студентите, посочени в членове 3 и 4 от Закона от 1992 г. за студентските помощи (Studienförderungsgesetz 1992, BGBl. бр. 305, 1992 г.) в меродавната му за спора редакция (наричан по-нататък „Законът от 1992 г.“), имат право на намаления само ако живеят или учат в района, обслужван от съответното предприятие за градски обществен транспорт, и ако за тях се предоставят семейни помощи съгласно член 2 от Закона от 1967 г. за компенсирани на семейните разходи (Familienlastenausgleichsgesetz 1967, BGBl. бр. 376, 1967 г.) в меродавната му за спора редакция (наричан по-нататък „FLAG“).
- 12 В други провинции, където прилагането на намаленията не зависи от получаването на семейни помощи, наред с изискването заинтересованото лице да е студент, като критерии също така се вземат предвид възрастта и/или местоживеенето му.
- 13 Съгласно член 2 от FLAG лицата с постоянен адрес или обичайно местопребиваване на федералната територия имат право на семейни помощи за непълнолетните им деца, както и за пълнолетните им деца до 26-годишна възраст, които следват курс за професионално обучение или продължават обучението си в специализирано учебно заведение във връзка с придобитата от тях професия, при условие че поради обучението нямат възможност да упражняват тази професия. По принцип право на семейни помощи има лицето, в чието домакинство живее детето.
- 14 Член 4 от Закона от 1992 г. предвижда, че гражданите на държавите — страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство от 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53, стр. 4) и по Договора за ЕО, както и гражданите на трети държави се ползват с правата на австрийските граждани по този закон, „доколкото това следва от разпоредбите на посочените международни договори“.
- 15 Член 52 от Закона от 1992 г. определя помощите за транспорт като „други мерки за поощряване на студентите“. Целта им е да подпомогнат получателите на студентски помощи чрез възстановяване на разходите им за транспорт. Право на помощи за транспорт, които се различават от намаленията на цените за превоз, имат само получателите на студентски помощи в Австрия.

Досъдебната процедура

- 16 С жалба от лице, действащо от името на политическа партия „Зелени“ („die Grünen“), Комисията е уведомена, че множество студенти, учащи в Република Австрия и граждани на различни от Австрия държави членки, плащат по-високи цени за градския обществен транспорт, отколкото австрийските студенти. Всъщност в някои провинции на страната само студентите от семейства, получаващи австрийски семейни помощи, имат право на намаление на цените за превоз.

- 17 Тъй като намира, че подобна избирателна система съставлява нарушение на принципа за недопускане на дискриминация по член 12 ЕО, с писмо от 13 февруари 2008 г. Комисията изисква от Република Австрия да ѝ изпрати подробно описание на прилаганата в тази държава членка система от намаления на цените за превоз.
- 18 В писмо от 18 април 2008 г. австрийските власти описват прилаганите в отделните провинции цени, които се различават и в зависимост от конкретното положение на заинтересованото лице.
- 19 С официално уведомително писмо от 23 март 2009 г. Комисията приканва Република Австрия да представи в двумесечен срок съображенията си за избирателното отпускане на студентските намаления на цените за превоз. Според Комисията подобна избирателност е в противоречие с принципа за недопускане на дискриминация, установен, от една страна, в член 12 ЕО, а понастоящем, след влизането в сила на Договора от Лисабон — в член 18 ДФЕС, и от друга страна, в член 24 от Директива 2004/38.
- 20 В отговора си от 25 юни 2009 г. на официалното уведомително писмо Република Австрия оспорва релевантността на член 24 от Директива 2004/38. Според тази държава членка студентските намаления на цените за превоз съставляват допълнителни семейни обезщетения като част от системата на отпускания в Австрия семейни помощи и съответно би трябвало да се квалифицират като социалноосигурителни обезщетения по смисъла на правото на Съюза в областта на координирането на схемите за социална сигурност. Тези намаления се отпускали не в полза на самите студенти, а в полза на родителите, които издържат децата си по време на следването им.
- 21 На 28 януари 2010 г. Комисията изпраща на Република Австрия мотивирано становище, в което потвърждава позицията си, че австрийската система на студентските намаления на цените за превоз е в противоречие с член 18 ДФЕС, а също и с член 24 от Директива 2004/38, доколкото изключението по параграф 2 от последния член не е приложимо. Комисията посочва, от една страна, че противно на доводите на австрийските власти, за да не бъде обезсмислен посоченият член 24, параграф 2, обстоятелството, че определена мярка облекчава разходите на родителите по издръжката на децата им, не бива да се разглежда като достатъчно основание тази мярка да не бъде квалифицирана като помощ за издръжка за обучение. От друга страна, от текста на член 24, параграф 2 следвало да се заключи, че приемащите държави членки нямат право да отказват помощи за издръжка на гражданите на други държави членки без разрешение за постоянно пребиваване на територията на приемащата държава членка, освен ако тези помощи за издръжка не се отпускат под формата на безвъзмездна помощ или студентски заеми.
- 22 В отговора си от 29 март 2010 г. на мотивираното становище Република Австрия изтъква, че намаленията на цените за превоз представляват семейно обезщетение, отпускано чрез частноправен механизъм. Изобщо не била налице дискриминация, основана на гражданството, тъй като намаленията се предоставяли на всички осигурени родители, независимо от гражданството им.
- 23 При тези условия Комисията решава да предяви настоящия иск.

По иска

- 24 В самото начало следва да се поясни, че с този иск Комисията твърди, че Република Австрия не е изпълнила задълженията си, като е предоставила намаления на цените за превоз само на студентите, за които се изплащат семейни помощи в Австрия — условие, което се прилага в провинциите Виена, Горна Австрия, Бургенланд и Щирия и в град Инсбрук.

25 Що се отнася до град Инсбрук, макар от преписката по делото да личи, че считано от академичната 2010/2011 г., студентите там имат право на семестриални карти с намаление, независимо дали родителите им получават австрийски семейни помощи, наличието на неизпълнение трябва да се преценява в зависимост от положението в държавата членка към изтичането на срока, определен в мотивираното становище, тоест в случая — към 28 март 2010 г. Съдът не следва да взема предвид последващите промени (вж. по-специално Решение от 15 март 2001 г. по дело Комисия/Франция, C-147/00, Recueil, стр. I-2387, точка 26, Решение от 4 юли 2002 г. по дело Комисия/Гърция, C-173/01, Recueil, стр. I-6129, точка 7 и Решение от 19 юли 2012 г. по дело Комисия/Италия, C-565/10, точка 22).

26 Безспорно е обаче, че новият вид семестриални карти в град Инсбрук не са били в сила към изтичането на срока, определен в мотивираното становище.

27 Следва също така да се поясни, че тъй като Комисията не е разполагала с достатъчно данни за уредбата в провинция Долна Австрия, приложимата в тази провинция уредба остава извън предмета на настоящия иск.

Доводи на страните

28 Комисията поддържа, че обвързването на намаленията на цените за превоз с получаването на австрийски семейни помощи представлява непряка дискриминация спрямо учащите в Република Австрия студенти от други държави членки в нарушение на членове 18 ДФЕС, 20 ДФЕС и 21 ДФЕС и на член 24 от Директива 2004/38.

29 Всъщност разглежданата австрийска уредба била по-неблагоприятна за студентите — граждани на останалите държави членки, доколкото предвиждала условие за отпускането на намаленията, което австрийските граждани могат по-лесно да изпълнят.

30 Република Австрия изтъква, че намалението на цените за превоз, което зависи от получаването на австрийски семейни помощи, представлява семейно обезщетение, отпускано чрез частнопосредстван механизъм. Съгласно австрийското право семейните помощи не се отпускат автоматично за всеки австрийски студент, а зависят от условието родителите да издържат студента. Намалението на цените за превоз било от полза главно за семейния бюджет и подобно на семейните помощи не се отпусквало, когато самият студент има доходи над определения от австрийския законодател праг. Според тази държава членка подобно намаление трябва да се квалифицира като семейно обезщетение по смисъла на Регламент № 1408/71, въпреки че е свързано с обучението в университет или специализирани курсове и изпълнява двойна функция. За разлика от помощите за транспорт, отпускани на социално слаби студенти, намалението на цените за превоз не зависи от доходите на родителите и не се изплаща направо по банковата сметка на студента, за когото е предназначено.

31 Република Австрия посочва, че в уведомлението си по Регламент № 1408/71 е споменала съвсем общо и FLAG, от който произтича разглежданото намаление на цените за превоз. Това уведомление имало декларативно и конститутивно действие.

32 С други думи, тази държава членка твърди, че нейната система отговаря изцяло на Регламент № 1408/1971, без да е в нарушение на Директива 2004/38. Тя добавя, че Съдът не прилага принципите от първичното право, какъвто е принципът, закрепен в член 18 ДФЕС, за да квалифицира обезщетенията, попадащи в приложното поле на този регламент (вж. Решение от 16 юли 2009 г. по дело Von Chamier-Glisczinski, C-208/07, Сборник, стр. I-6095, точка 84 и сл.).

- 33 Комисията намира за ирелевантен довода на Република Австрия, че намалението на цените за превоз представлява социалноосигурително обезщетение. Най-напред, подобно намаление не покривало семейни разходи, както изисква член 1, буква ф), подточка i) от Регламент № 1408/71, а облекчавало разходите на студентите в университетите и другите висши учебни заведения при използването на обществен транспорт. Намаленията на цените за превоз облагодетелствали пряко студентите, а не техните родители. По-нататък, предоставеното от Република Австрия описание на намаленията не позволявало да се потвърди, че отговарят на условията за квалифицирането им като социалноосигурително обезщетение по смисъла на Регламент № 1408/71. В това отношение трябвало да се подчертае, че студентите нямат законоустановено право на тези помощи. Накрая, не било логично предвидените в Закона от 1992 г. помощи за транспорт да се квалифицират като помощ за издръжка, а разглежданото намаление на цените за превоз — като семейно обезщетение. Според Комисията обстоятелството, че в някои провинции намалението на цените за превоз не зависи от получаването на австрийски семейни помощи, е допълнителен признак, че то изобщо не е семейно обезщетение.
- 34 Що се отнася до предвиденото в член 24, параграф 2 от Директива 2004/38 изключение от принципа за равно третиране, на което се позовава Република Австрия, Комисията намира, че то подлежи на стриктно тълкуване. Изключението важало само за „помощ[та] за издръжка за обучение, включително и за професионално обучение, състояща се от безвъзмездна помощ или студентски заеми“. Противно на доводите на тази държава членка, принципът на равно третиране по параграф 1 от този член обхващал всички помощи в полза на студентите, които не са отпуснати под формата на безвъзмездна помощ или студентски заем. Предвид формата им намаленията на цените за превоз не попадали в обхвата на изключението по параграф 2. Предлаганото от Република Австрия тълкуване на изключението не можело да бъде възприето, тъй като противоречало на първичното право и на практиката на Съда по членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС.
- 35 Република Австрия поддържа, че при всички случаи намалението на цените за превоз допринася за финансирането на следването и следователно не трябва да се разглежда отделно от останалите мерки, които държавата членка по произход е длъжна да предприеме при подпомагането на студентите. До интегрирането на студента в приемащата държава членка в рамките на обучението му, държавата членка по произход трябвало да отпуска на студентите си достатъчни помощи, съобразени и с евентуалните задължения за издръжка. Приемащата държава членка не била длъжна да компенсирала евентуално „по-ниските“ помощи, отпускани в другите държави членки.

Съображения на Съда

- 36 В началото следва да се отбележи, че член 20, параграф 1 ДФЕС предоставя статута на гражданин на Съюза на всяко лице, което притежава гражданство на държава членка.
- 37 Като граждани на държава членка този статут притежават учащите в Република Австрия студенти от други държави членки.
- 38 Както Съдът многократно е постановявал, статутът на гражданин на Съюза е създаден, за да бъде основният статут на гражданите на държавите членки, позволяващ на тези от тях, които са в еднакво положение, да получават в приложното поле *ratione materiae* на Договора еднакво правно третиране, независимо от тяхното национално гражданство и без да се засягат изрично предвидените в това отношение изключения (Решение от 20 септември 2001 г. по дело *Grzelczyk*, C-184/99, *Recueil*, стр. I-6193, точка 31 и Решение от 11 юли 2002 г. по дело *D'Hoop*, C-224/98, *Recueil*, стр. I-6191, точка 28).

- 39 Следователно всеки гражданин на Съюза може да се позовава на предвидената в член 18 ДФЕС забрана на дискриминацията, основана на гражданството, във всички положения, които попадат в приложното поле *ratione materiae* на правото на Съюза, включително при упражняването на основната свобода на движение и пребиваване на територията на държавите членки съгласно член 21 ДФЕС (вж. Решение от 12 май 1998 г. по дело *Martínez Sala*, C-85/96, Recueil, стр. I-2691, точка 63, Решение от 15 март 2005 г. по дело *Bidar*, C-209/03, Recueil, стр. I-2119, точки 32 и 33, Решение от 18 ноември 2008 г. по дело *Förster*, C-158/07, Сборник, стр. I-8507, точки 36 и 37 и Решение от 13 април 2010 г. по дело *Bressol* и др., C-73/08, Сборник, стр. I-2735, точка 31).
- 40 Освен това от същата съдебна практика е видно, че посочената забрана обхваща и положенията, отнасящи се до условията за достъп до професионално обучение, като се има предвид, че обучението във висши учебни заведения и обучението в университети представляват професионално обучение (Решение по дело *Bressol* и др., посочено по-горе, точка 32).
- 41 Оттук следва, че гражданин на държава членка, който следва в Австрия, може да се позовава на установеното с членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС право да се движи и пребивава свободно на територията на приемащата държава членка, без да бъде подлаган на пряка или непряка дискриминация поради гражданството си (Решение по дело *Bressol* и др., посочено по-горе, точка 33).
- 42 Що се отнася до въпроса дали намаления на цените за превоз като предоставяните от някои австрийски провинции попадат в приложното поле на Договорите по смисъла на член 18, параграф 1 ДФЕС, следва да се отбележи, че когато е констатирал, че достъпът до професионално обучение попада в приложното поле на правото на Съюза, Съдът вече е уточнявал, че в това приложно поле попадат националните помощи, отпускани на студентите за покриване на разходите им за издръжка, социалните обезщетения по независещи от вноски национални схеми и така наречените помощи „първи стъпки“, предвидени в националното законодателство в полза на безработните младежи, докато търсят първата си работа (вж. съответно Решение по дело *Bidar*, посочено по-горе, точка 42, Решение по дело *Grzelczyk*, посочено по-горе, точка 46 и Решение по дело *D’Hoop*, посочено по-горе, точки 34 и 35).
- 43 Оттук следва, че доколкото позволява пряко или косвено на студентите да покриват разходите си за издръжка, уредбата на студентските намаления на цените за превоз също попада в приложното поле на ДФЕС.
- 44 Що се отнася до доводите на Република Австрия, че намалението на цените за превоз трябва да се разглежда като семейно обезщетение по смисъла на Регламент № 1408/71, следва да се отбележи, че дори да се допусне, че стълкновителните норми на този регламент се прилагат за гражданите на Съюза, които следват в държава членка, различна от държавата им на произход, и чиито родители нямат никаква връзка с приемащата държава членка, подобна квалификация на посоченото намаление не би могла да оправдае неравното третиране на тези граждани на Съюза поради националното им гражданство.
- 45 Всъщност, от една страна, следва да се напомни, че някои обезщетения от специалната област на приложение на Регламент № 1408/71 Съдът също разглежда като социални придобивки или предимства, които трябва да отговарят на принципа за равно третиране на гражданите на различните държави членки въз основа на други разпоредби на правото на Съюза, свързани със свободното движение на хора (вж. в този смисъл Решение по дело *Martínez Sala*, посочено по-горе, точка 27).

- 46 От друга страна, следва да се напомни, че Регламент № 1408/71 не създава обща схема за социална сигурност, а запазва съществуващите отделни национални схеми. Единствената му цел е да осигури координация помежду им (Решение от 21 юли 2011 г. по дело *Stewart*, C-503/09, Сборник, стр. I-6497, точка 75 и цитираната съдебна практика).
- 47 Макар държавите членки да запазват правомощията си да организират своите системи за социална сигурност, поради което при липсата на хармонизация на равнището на Съюза са овластени да определят условията във връзка с правото или задължението за осигуряване към конкретна схема за социална сигурност и условията за придобиване на право на обезщетения, все пак при упражняването на тези правомощия те трябва спазват правото на Съюза, и в частност разпоредбите на ДФЕС относно признатата на всички граждани на Съюза свобода да се движат и пребивават свободно на територията на държавите членки (Решение по дело *Stewart*, посочено по-горе, точки 75—77 и цитираната съдебна практика).
- 48 Следователно доводите на Република Австрия, че намаленията на цените за превоз се квалифицират като семейно обезщетение по смисъла на Регламент № 1408/71, не изключват твърдяното от Комисията наличие на основана на гражданството дискриминация спрямо учащите в Австрия студенти от други държави членки.
- 49 Във връзка с посоченото твърдение следва да се напомни, че принципът за недопускане на дискриминация, основана на гражданството, закрепен общо в член 18 ДФЕС и конкретизиран в член 24 от Директива 2004/38 по отношение на гражданите на Съюза, попадащи в приложното поле на тази директива, забранява не само пряката дискриминация, основана на националното гражданство, но и всички непреки форми на дискриминация, които чрез прилагането на други разграничителни критерии водят фактически до същия резултат (Решение по дело *Bressol* и др., посочено по-горе, точка 40).
- 50 В случая обвързването на намалението на цените за превоз с отпускането на австрийските семейни помощи, както е предвидено в някои провинции, създава неравнопоставеност между австрийските студенти, които следват в Австрия, и студентите от други държави членки, които също учат там, при положение че това условие може по-лесно да бъде изпълнено от австрийските студенти, тъй като по правило родителите им получават тези помощи.
- 51 Подобно неравно третиране е в противоречие с принципите, на които се основава статутът на гражданите на Съюза, а именно с припомнената в точка 38 от настоящото решение гаранция за еднаквото им правно третиране при упражняването на свободата на движение (Решение по дело *D'Hoop*, посочено по-горе, точка 35).
- 52 Съгласно постоянната съдебна практика непряката дискриминация според гражданството може да бъде оправдана само ако се основава на обективни съображения, независещи от гражданството на съответните лица и пропорционални на следваната от националното право легитимна цел (вж. Решение по дело *D'Hoop*, посочено по-горе, точка 36, Решение от 7 юли 2005 г. по дело Комисия/Австрия, C-147/03, *Rescueil*, стр. I-5969, точка 48 и Решение по дело *Bressol* и др., посочено по-горе, точка 41).
- 53 Още преди да се прецени дали в случая мярката е обективно оправдана, трябва, на първо място, да се разгледа доводът на Република Австрия, че уредбата на студентските намаления на цените за превоз попада в обхвата на предвиденото в член 24, параграф 2 от Директива 2004/38 изключение от принципа за равно третиране.
- 54 Като изключение от принципа за равно третиране, който е предвиден в член 18 ДФЕС и само конкретизиран в член 24, параграф 1 от Директива 2004/38, параграф 2 от посочения член 24 трябва да бъде тълкуван стриктно.

- 55 Въпреки че както следва от точка 43 от настоящото решение, отпусканите на студентите намаления на цените за превоз съставляват помощи за издръжката им, единствено помощите за издръжка за обучение под формата на „безвъзмездни помощи или студентски заеми“ попадат в обхвата на предвиденото в член 24, параграф 2 от Директива 2004/38 изключение от принципа за равно третиране.
- 56 Всяко друго тълкуване на тази разпоредба би било в противоречие не само с текста ѝ, но и със задължението на Съда да тълкува изключението в съответствие с разпоредбите на Договора, включително тези, които уреждат гражданството на Съюза (вж. в този смисъл Решение от 4 юни 2009 г. по дело Vatsouras и Koupatantze, C-22/08 и C-23/08, Сборник, стр. I-4585, точка 44).
- 57 На второ място, що се отнася до наличието на обективни съображения, които биха могли да оправдаят констатираното неравно третиране, Република Австрия поддържа, както следва от точка 35 от настоящото решение, че намалението на цените за превоз допринася за финансирането на следването и затова не трябва да се разглежда отделно от другите мерки, които държавата членка по произход е длъжна да предприеме за подпомагането на студентите. Някои държави членки отпусkali доста по-щедри помощи от предоставяните в Австрия, поради което студентите от други държави членки можели по-лесно от австрийските студенти да покриват разходите си за издръжка, включително разходите за транспорт. Доколкото пък други държави членки имат по-слаба система за подпомагане на студентите в сравнение с действащата в Австрия, приемащата държава членка не била длъжна да подпомага студентите от такива държави.
- 58 В това отношение следва да се констатира, че както отбелязва генералният адвокат в точка 62 от заключението си и както сочат предоставените на Съда сведения по въпроса, намалението на цените за превоз наистина отпада, ако самият студент разполага с доход над определен праг, но все пак по принцип не се предоставя само на нуждаещи се лица. Освен това, в случай че целта на Република Австрия е била да избегне двойното финансово подпомагане на студентите от други държави членки, следва да се отбележи, че от предоставените от австрийското правителство сведения не се установява, че когато предоставят намалението на студентите, чиито родители получават австрийски семейни помощи, компетентните власти в тази държава членка вземат предвид евентуално получаваните от тези студенти помощи в друга държава членка.
- 59 Доколкото с довода си Република Австрия може би оспорва наличието на задължение за приемащата държава членка да финансира студенти, които не са интегрирани в тази държава, следва да се напомни, че във връзка с разпоредбите за гражданството на Съюза Съдът вече е приел за основателно желанието на приемащата държава членка да се увери в наличието на действителна връзка между лицето, което иска да получава определена помощ, и тази държава (вж. в този смисъл Решение по дело D'Hoop, посочено по-горе, точка 38, Решение от 23 март 2004 г. по дело Collins, C-138/02, Recueil, стр. I-2703, точка 67, Решение по дело Vidar, посочено по-горе, точка 57 и Решение по дело Vatsouras и Koupatantze, посочено по-горе, точка 38).
- 60 Правото на Съюза в областта на свободното движение на хора, и в частност на студенти, наистина допуска известна финансова солидарност на гражданите на приемащата държава членка с тези от останалите държави членки (вж. в този смисъл Решение по дело Grzelczyk, посочено по-горе, точка 44), но все пак, видно от съображение 10 от Директива 2004/38, лицата, които упражняват правото си на пребиваване, в това число студентите, не следва да се превръщат в неприемлива тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка по време на първоначалния период на пребиваване. Поради това правото на пребиваване за гражданите на Съюза и членовете на техните семейства за период, по-дълъг от три месеца, зависи от определени условия съобразно член 21 ДФЕС и разпоредбите на Директива 2004/38.

- 61 Ето защо национална уредба, която изисква студентът да докаже наличието на действителна връзка с приемащата държава членка, по принцип би могла да следва легитимна цел, която да оправдава ограниченията на установените в член 21 ДФЕС права на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки.
- 62 Все пак следва да се поясни, от една страна, че изискванията за доказването на подобна действителна връзка не трябва да са прекалено едностранчиви, така че неоснователно да се отдава по-голямо значение на едно обстоятелство, което невинаги е показателно за действителната и практическа връзка между лицето, което иска да ползва намалението на цените за превоз, и държавата членка, в която то е студент, а всички други показателни обстоятелства да се оставят без внимание (вж. в този смисъл Решение по дело D'Hoор, посочено по-горе, точка 39 и Решение по дело Stewart, посочено по-горе, точка 95).
- 63 От друга страна, както посочва генералният адвокат в точка 76 от заключението си, изискваната действителна връзка между студента, който иска да получава определена помощ, и приемащата държава членка трябва да се установява не стандартно за всички помощи, а диференцирано в зависимост от характеристиките на конкретната помощ, и в частност в зависимост от вида и предназначението ѝ. Целта на помощта трябва впрочем да се преценява според резултатите от нея, а не според формалната ѝ структура или формалната ѝ квалификация (вж. в този смисъл Решение по дело Vatsouras и Koupatantze, посочено по-горе, точки 41 и 42).
- 64 Що се отнася до студентското намаление на цените за превоз, наличието на действителна връзка между студента и приемащата държава членка би могло практически да бъде потвърдено за целите на тези намаления например с констатацията, че съобразно член 7, параграф 1, буква в), първо тире от Директива 2004/38 съответното лице е записано в частно или държавно учебно заведение, акредитирано или финансирано от приемащата държава членка въз основа на нейното законодателство или административна практика, с основната цел да премине курс на обучение, включително професионално обучение.
- 65 Ето защо следва да се заключи, че Република Австрия не е доказала, че приложимата в някои провинции австрийска уредба на студентските намаления на цените за превоз е обективно оправдана.
- 66 Предвид всички изложени съображения следва да се констатира, че като по принцип е предвидила право на намаление на цените за превоз само за студентите, чиито родители получават австрийски семейни помощи, Република Австрия не е изпълнила задълженията си по член 18 ДФЕС във връзка с членове 20 ДФЕС и 21 ДФЕС и по член 24 от Директива 2004/38.

По съдебните разноски

- 67 Съгласно член 69, параграф 2 от Процедурния правилник загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. Тъй като Комисията е направила искане за осъждането на Република Австрия и последната е изгубила делото, Република Австрия следва да бъде осъдена да заплати съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

- 1) **Като по принцип е предвидила право на намаление на цените за превоз само за студентите, чиито родители получават австрийски семейни помощи, Република Австрия не е изпълнила задълженията си по член 18 ДФЕС във връзка с членове 20 ДФЕС и 21 ДФЕС и по член 24 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на**

територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО.

2) Осъжда Република Австрия да заплати съдебните разноски.

Подписи